СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 74. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 31-го березня, 1937. VOL. XLV. No. 74. Jersey City, N. J., Wednesday, March 31, 1937. THREE CENTS

СУД ПОТВЕРДЖУЄ ЗАКОН ПРО ЖІНОЧУ ЗАПЛАТУ

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд Злучених Держав признав закон про мінімальну заплату для жінок, ухвалену леґіслятурою стейту Вашинґтон, згідну з американською конституцією.

Присуд видано не одноголосно, а більшістю голосів: 5 суддів найвищого суду заявилося за признання закона конституційним, а 4 за признання його неконституційним.

Звертають загально увагу на факт, що минулого року цей самий суд признав неконституційним, а тим самим необовязуючим, подібний закон про мінімальну заплату для робітниць, ухвалений леґіслятурою стейту Ню Йорк.

НЮ ЙОРК ЗНОВУ ХОЧЕ УХВАЛИТИ ЗАКОН ПРО ЖІНОЧУ ЗАПЛАТУ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — На вістку про те, що найвищий суд Злучених Держав признав закон стейту Вашинґтон про мінімальну заплату для жінок згідним з конституцією, ґубернатор цього стейту Лемен і ґенеральний прокуратор Бенет постановили поробити заходи, щоби стейтова леґіслятура ухвалила подібний закон на місце старого закону з 1933 року, котрий суд признав неконституційним.

БОРОТЬБА ЗА РЕФОРМУ НАЙВИЩОГО СУДУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Картер Ґлас виголосив на радіо гостру промову проти проекту президента Рузвелта про реформу федерального судівництва.

Сенатор, котрому вже 80 літ життя й котрий є найстаршим сенатором щодо віку, признав сами, що він говорить проти пляну з чувствами огірчення й обурення. Він представляв цей плян як зусилля президента стати автократом.

Його виступ на радіо попередила гостра дебата в сенаті, підчас котрої Голт з Вест Вірджінії зробив сензаційний закид, що мовляв, до нього підходили з пропозицією, щоби він „продав" свій голос.

БОРОТЬБА МІЖ ФЕДЕРАЦІЄЮ ПРАЦІ Й КОМІТЕТОМ ПРОМИСЛОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Джан Л. Луис, предсідник Комітету для Промислової Організації, виступив з публичною заявою про заяву Вилйема Ґріна, предсідника Американської Федерації Праці, проти вживання в робітничій боротьбі сидячих страйків. Луис називає осуд Вилйема Ґріна доказом боязливости, яка заслугує на погарду, та доказом, що Американська Федерація Праці, зраджує робітників. Одначе, Луис виразно не каже, чи він стоїть за сидячі страйки.

Д-Р ТАВНСЕНД НЕ ПОКИДАЄ АҐІТАЦІЇ.

ШІКАҐО. — Д-р Тавнсенд, автор пляну про пенсії на старі роки, відкликнувся до своїх прихильників, котрих він начисляє на півнята міліона осіб, щоби зложили йому позичку в сумі 5 міліонів долярів на поведення пропаґанди за ухвалення конґресом його пляну про пенсії, вже внесеного в конґресі.

ПРИГОДА ПОСЛА.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Сабат з Ілінойсу, відповідаючи як предсідник одного конґресового комітету на закиди конґресмена Черча, що мовляв, Сабат уживав невідповідних способів як голова комітету, називав цей закид безосновним і немужеським, а далі впав на своє крісло. Двох конґресменів кинулися йому на допомогу й вивели його з палати нарад плачучого. Лікар конґресу заявив, що Сабат дістав чуттевого розстрою, але скоро виздоровіє.

ГРУШКИ НА ВЕРБІ?

НЮ ЙОРК. — Большевицький амбасадор, Олександер Трояновський, виступив тут на бенкеті Американсько-Російської Торговельної Палати з промовою, в котрій казав, що торговля між Америкою й Росією буде зростати.

ПРОТИ ЗАПИВАННЯ ДОПОМОГОВИХ РОБІТНИКІВ.

КЛИФТОН ФОРДЖ (Вірджінія). — Посадник цього міста приказав поліції, щоби на будуче, як вона дістане в свої руки допомогового робітника, що ходить „пяний, казала йому носити на плечах напис:

„Мої гроці пішли на горівку,
„А не на їду".

БИТВА З ВЕЛИЧЕЗНОЮ ПАЖОРОЮ.

НЮ ЙОРК. — Моряки корабля „Кольомбія", що прибхав сюди з полудневих країв, оповідають про битву з величезною рибою породи пажори („людоїда") у порті Ст. Марк на побережу Гаїті. Корабель „Кольомбія" задержався там для забрання ладунку бананів. Банани підвожено під „Кольомбію" величезними рибацькими лодками з вітрилами. Вечором багато пасажирів вийшло на поклад корабля й приглядалися роботі при місячнім світлі. Наглo коло корабля забушувала вода й показалася величезна риба, „велика, як кит". Риба кілька разів била своєю головою, що скидається на молот, об корабель. На її вид рибаки, що підвозили банани, скрикнули й кинулися гребти до берега. Одначе, за який час вони вернулися з гарпунами. Людоїд далі пливав між кораблем і перстенем лодок. Нарешті свиснули гарпуни й деякі попали людоїда. По півгодинній боротьбі його затягнено на берег. Він мав 20 стіп довжини.

ДОМІНІЇ НЕ ЗАХОПЛЮЮТЬСЯ ЗБРОЄННЯМИ.

По коронації відбудеться в Лондоні велика імперіяльна конференція, на котрій одною з найважніших проблем буде справа оборони Британської Імперії на суші й морі. Урядові круги Англії занепокоєні становищем Доміній у цій справі. В тім самім часі коли Англія видає величезні суми грошей на оборону Імперії і створення великої морської повітряної фльоти, то видатки доміній на мілітарні цілі не стоять у жадній пропорції з видатками Англії. Таке становище доміній викликує в Лондоні багато жалів і розчаровань.

„НАЗАР СТОДОЛЯ" В СОВЕТСЬКІМ ФІЛЬМІ.

З драми великого українського поета зроблено ганебну „аґітку": Назар Стодоля і Гнат, кріпаки польського пана Халепського, втікають до маєтку українського сотника. Але „ярмо українського пана не лекше, ніж польське"... Кохання Назара з донькою сотника провадить до того, що козаки українського пана й кріпаки пана Халепського спільно палять будинки „феодаліз 17-го віку". Розуміється, скачи вражe, як пан каже. Але автор сцінарія Кулик і режисер Тасін попсуються так зле, що „Ізвестія" зачисляють „схематичність масових сцен" до хиб „української" фільми. Цікаво, чому московські режисери не наважуються перекручувати в такій мірі хочби, скажім, Пушкіна?

ЩАСЛИВА КУЛЯ.

Джана Ґризла в Ореґоні прострілив бандит понижче шлунка. Його привезли до шпиталю, а там по просвідженню показалося, що куля зробила Ґризлеві велику прислугу, бо без операції відтяла йому сліпу кишку.

ПРЕМІЄР ГЕПБУРН ЗАБОРОНИВ СИДЯЧІ СТРАЙКИ.

Онтерійський премієр Гепбурн не буде терпіти сидячих страйків. Постараємося — сказав він — увільнити провінцію від професійних аґітаторів, які прибули зі Злучених Держав, щоб ширити неспокій і заворушення у промислових кругах Канади.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНИЙ ЗАКОН У КВЕБЕКУ.

Дня 17-го березня перейшов у квебекській леґіслятурі останнє читання законопроект уряду Дюплессі, вимірений проти комуністичної роботи у Провінції Квебек.

Новий закон, одинокий того рода в Канаді, дає право урядові замикати всі будинки, в яких відбуваються комуністичні мітинґи, забороняє друкувати і розповсюднювати комуністичну літературу та велить її знищити. Цей законопроект потребує ще затвердження ґовернора провінції.

У провінціяльнім парляменті заявив премієр Дюплессі, що він буде домагатися від домініяльного уряду ухвалення закону, який би заборонив большевизм, у Квебеку. Крім того Дюплессі апелював до інших провінціяльних урядів у Канаді, щоб вони поробили подібні заходи для боротьби з большевизмом.

ЯКА БУДЕ ЦІНА ПШЕНИЦІ?

Лондонські „Фінансові Вісти" подають на цю тему слідуючі міркування: Звишка пшениці на світових ринках не має тенденції зроминаючої. Цілком, противно, на протязі дальших 6-х місяців пшениця цілком певно не лише задержить дотеперішню високу ціну, але ще далі буде йти вгору. Причиною цеї цікавої ситуації на ринку збіжевім є далеко незаспокоєна потреба пшениці на ринках Італії і Німеччини, а дальше неврожаї в деяких країнах.

МАБУТЬ БУДУТЬ СТЕРИЛІЗУВАТИ УМОВОХВОРИХ МАНІТОБЦІВ.

І. Б. Ґриффитс, міністер справ здоровля, заявив у манітобській леґіслятурі, що саме тепер призбирує всякі інформації про умовохворих, щоб на підставі тих інформацій згодом внести законопроект про те, щоб умовохворих людей в Манітобі позбавляти спосібности розмножуватися. Шпиталь для умовохворих людей в Брендоні битком переповнений.

ЗАГРОЗА КОНКУРЕНЦІЇ.

Уврава бавовни в Бразилії стоїть сьогодні так високо, що її продукція не тільки покриває внутрішнє запотребовання краю, але до певної міри також і великих текстильних світових осередків. Відалише в тому, що нашій бавовняній господарці грозить поважна конкуренція. Один ріодежанейрський часопис пише іменно, що Англія заводить в Індіях великі плянтації бавовни. В який цілі? А вжеж в тій, щоб не бути економічно залежною від інших країв.

ХОТІЛИ ОБІКРАСТИ ПОЛЬСЬКОГО МІНІСТРА.

КАННИ. — Минулої суботи закралися невідомі справники до помешкання польського міністра закордонних справ, Бека, й хотіли викрасти якісь тайні документи. Та це їм не вдалося. Тепер поліція шукає за таємничою жінкою, що того дня і в тім часі вешталася по готелі, де жив міністер. У звязку з тим розійшлися чутки, що зогляду на слабе здоровля, Бек скоро уступить.

НОВИЙ УРЯД КВЕБЕКУ — КАТОЛИЦЬКИЙ.

В Квебеку новий уряд заявився зовсім отверто як католицький. Він подав духовенству поміч у вихованні молоді, заборонив російські фільми, хрести завішено в салях парляменту. З 90 послів є 32 бувших членів товариства католицької молоді в Канаді. Один з них є міністр.

„BRASIL".

Американські цлові власти не хотіли приймати бразилійських товарів з написом "Brasil", писане через "s", а домагалися, щоб такі написи були застосовані до англійського правопису, після правил якого "s" повинно бути заступлене буквою "z". На перший погляд маловажна ця справа відограла поважну ролю в бразилійсько-американських торговельних зносинах. Дійшло до того, що американський ґенеральний консуль в Сан Павло віднісся до американських властей, звертаючи їм увагу, що вимоги цлових урядовців ставляють в прикре положення бразилійські торговельні фірми.

Завдяки його заходам, американська влада признала остаточно букві "s" право горожанства так, що в будучині прийматимуть в Америці бразилійські товари також з написом "Brasil".

93-ЛІТНЯ „ПРЕФЕЙТА".

В останніх виборах в Мінас Жерай (Бразилія) вибрано на префейта одного муніціпія 93-літню старушку, Марію Феррейра Мая. Її вибір однак уневажнено й справа опинилась в суді. Як її ріщить суд не знати! А покищо префейто жінка, заявляє, що свойого становища не відречеться і думає, в разі потреби, доходити свого права навіть силою.

Войовнича амазонка!

ТАКИ ВІШАТИ БУДУТЬ КАНАДІЙЦІВ.

Спеціяльна комісія домініяльного парляменту від справ кримінальних обговорювала 17 березня, чи не можна би замінити кару смерти через повішення на якийсь інший спосіб страчення. По переведенні арґументів за і проти постановлено, що кара через повішення не є гірша від трачення злочинців в інший спосіб і через те завішено її в силі й на дальше.

ЖЕРТВИ ЗАЛІЗНИЧИХ КАТАСТРОФ.

У 1936 році згинуло в Канаді в залізничих катастрофах 211 осіб. Щонайменше втроє стільки було ранених.

ХМАРИ НАД ЕСПАНІЄЮ ГУСТІЮТЬ

ЛОНДОН. — Впродовж останніх двох тижнів відбувалися між англійським і французьким урядом горячкові наради в справі Еспанії; головно над заявою італійського представника, що Італія не відтягне своїх добровольців з Еспанії, та над його мовчанкою на питання, чи Італія задумує посилати туди нові підмоги. Судячи по англійській пресі, англійський уряд рішився в еспанській справі заняти рішуче становище. Тому між Англією і Францією прийшло до конкретного порозуміння, що заключається в чотирьох точках: британський і французький уряд є тепер у згоді щодо еспанського питання; обидва уряди погоджуються, що тепер ще ніхто не поламав приречення бути невтральним в еспанських справах; годяться підприняти найгостріщі міри, колиб таке поламання невтральности наступило; як теж відтепер будуть спільно нараджуватися над дальшим положенням.

ВІСТКИ ПРО РЕВОЛЬТИ СЕРЕД РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

ЛОНДОН. — Англійська преса розписується широко про те, що в тій частині Еспанії, що знаходиться під правлінням революціонерів, ніби вибухають раз враз бунти. Така револьта мала вибухнути в Малядзі, а також в Марокко, де мали застрілити 30 офіцирів і стрільців. Та як признає сама англійська преса, ці вістки не мають потвердження. Подаючи їх вона замічує, що всежтаки в тому мусить бути якась правда.

АНГЛІЙЦІ ПОСИЛАЮТЬ КОМІСІЮ ДО ЕСПАНІЇ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд дав позволення кантерберійському деканові д-рові Гюлітові Джансонові, щоб створив комісію й поїхав до тої частини Еспанії, що знаходиться під червоними і провірив, чи червоні переслідують релігію і духовенство. Комісія буде складатися з девятьох осіб. Знаменне є це, що коли відношення Італії до Англії в еспанській справі не було таке напружене як сьогодня, то англійський уряд був заборонив згаданому деканові вибиратися туди з комісією.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ СТРІЛЯЮТЬ НА АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

САЛЯМАНКА. — Еспанський революційний корабель обстрілював англійський корабель „Маґдалину". Рівночасно уряд ґен. Франка висказав признання своє незадоволення з поступовання англійського уряду, що не протестує проти еспанських червоних, які уживають своїх кораблів для перевозу зброї і амуніції, закриваючи їх англійськими державними прапорами. Чому Англія, яка в інших випадках дуже принціпіяльна, мовчить у тих випадках? — запитують революціонери.

ПОЛІТИЧНЕ НАПРУЖЕННЯ В ІНДІЯХ.

БОМБЕЙ. — Всеіндійський конґрес, який в останніх виборах відніс значну перевагу, відмовився від англійської пропозиції творити в шістьох провінціях свої міністерства. Тим вчинком індійці розпочали бойкот англійської політики, бойкот, який може мати далекойдучі і тяжкі наслідки для панування Англії в Індіях. Коли англійським дипльоматам не вдасться відвернути цього бойкоту, (а є мала надія, щоб їм це вдалося), то Англія мусітиме знова опирати свою владу в Індіях на силі. Та цей шлях для Англії є дуже небажаний і небезпечний, бо Індії начисляють 350 міліонів людей.

ХВИЛЯ СТРАЙКІВ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Враз з розпочаттям в Англії ґіґантичної програми розбудови армії і фльоти ціни на необхідні предмети щоденного ужитку почали рости, а деякі з них зросли в ціні аж на 25%. Супроти цього робітники почали домагатися відповідної підвишки заробітньої платні, а вслід за тим виходити на страйк.

ОБСТРУКЦІЯ НА РАДІО.

БЕРЛІН. — Від довшого часу большевицька радіова стація надавала в німецькій мові свої авдиції, призначені для німців. В тих авдиціях большевики вели проти-гітлерівську пропаґанду й критикували гостро теперішний німецький режім. Радіовий спікер, хоч мав виразний російський акцент, кожний раз запевняв слухачів, що ця програма виходить з одної тайної комуністичної стації в Гамбурзі. Німецькому урядові було цього забагато. Коли одного вечора в призначеній годині розпочала загадочне радіо свою програму, гук, шум і галас, нагадуючий свист сирен, автомобільних гудок, моторів і т. п. цілком заглушив цю програму.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адр. з: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БІЛЬШЕ МІСЦЯ — СВОЇМ СПРАВАМ

Всі ми згідні з тим, що переживаємо надзвичайно критичні часи, які готові принести нам незабаром таку розвязку української справи, яка може залишитися на довгі віки. Російська революція з 1917 року не принесла народам бувшої Росії цього, чого вони надіялися. Значиться, що вона ще не закінчена, що мусить цілком природно прийти її — фінале. Ось це є вихідною точкою того старокраєвого голосу, який був поміщений у „Свободі" під заголовком „Чи ми готуємося до війни?"

Заки піднесемо деякі завваги щодо змісту згаданої статті, хочемо передше порушити справу необхідности ширшого обговорювання таких справ в українській пресі. Хто переглядає цю пресу, цей завважить, що вона містить багато матеріялу про ріжні міжнародні справи і конфлікти, про ріжні краї й ріжні народи. Обговорюються в ній ріжні проблеми, над якими ломлять собі голови ріжні парляменти і ріжні державні мужі чужих народів. А читаючи її, нераз здається, що ми краще визнаємося на проблемах Італії, Німеччини, Еспанії, Франції й т. п., ніж на наших власних — українських. Певно, що цензури окупантів, під якими опинилися українські землі, не допускають у пресі правдивого ставлення української справи, себто такого, яке відповідає правдивим почуванням і переконанням українських мас і тих, що є у їх проводі. Але вже час, щоб ми навчилися і в таких випадках писати чи висказуватися такою мовою, яка моглаб переходити навіть ворожу цензуру, а була для українців — зрозумілою. Зате ніяк не можна простити тій частині української преси, яка виходить в таких краях, в яких є можливість свобідно висказувати свої думки і думки інших, а яка з цього не користає. Але вже найгірше тоді, коли хто вживає преси на те, щоб закривати дійсні пляни-думки, можливо для нації неприємливі, або дурити загал в такий спосіб, що ніби хтось (якась група чи якийсь центр, навіть і „державний") має пляни якоїсь державницької акції, коли на ділі там цього нема.

Думаємо, що вже це одно повинно заставляти нас ближче приглядатися нашому політичному життю. А коли ми переконані, що наближається знову критична хвиля нації, так ми повинні усею силою наставати, щоб ті, що претендують на те, щоб в такій хвилі репрезентувати націю і її бажання, висказувалися вже тепер щодо цього ясно й виразно, себто, щоб були чесними з собою і з загалом. Залишім тут усяку фразеольогію і демагогію. Допустім, щоб **формувалася публична опінія природним способом.** А тому даймо змогу групам виявляти ріжні політичні думки і шляхи. Бо краще, щоб це тепер сталося, коли ще є змога якоїсь виміни думок і якогось порозуміння між частинами розбитої нашої нації як на рідних землях так і на іміграції, ніж колиб нація у випадку вибуху нової війни, мала бути заскочена ріжними цього роду несподіванками.

Д-р Остап Грицай.

ПУШКІН, ДОСТОЄВСЬКИЙ І МОСКОВСЬКА БРЕХНЯ

З приводу припадаючого цього року століття смерти московського поета **Александра Пушкіна (1837—1937),** европейська критика, згадуючи погляди визначних письменників про нього, наводить залюбки і виїмки з пропамятної промови **Достоєвського,** виголошеної ним у честь Пушкіна **дня 8. червня 1880 р.** на зборах товариства любителів рорійської літератури **в Мосві.** А що Достоєвський для Европи ще завжди великий авторитет — і на перекір принагідним, навіть дуже гострим голосам відємної критики відносно його творів та індивідуальности (особливо в Німеччині) — то й ті його думки про Пушкіна повторюються до нині як щось несхитно вірне і незрушимо закріплене своїм осудом, мовляв — тут нічого ні взяти, ні додати вже не можна. І треба сказати, що поскільки Достоєвський говорить про вагу Пушкінової творчої індивідуальности та праці в межах чисто російського середовища та в відношенню до ньогож, то можна з ним ще від біди погодитися, хоч і тут не без відповідних застороги. Але зовсім інакше воно, коли Достоєвський, кермуючись прекрасно захованим інстинктом чисто московського імперіялізму в ньому, береться зясовувати ідеольоґічне значіння Пушкінової творчости для всього культурного світа. В звязку з цим він про москалів узагалі, а про царського поета зокрема наговорив такого, що коли читаєш, те все нині, на овидах тих пекол, що їх створила червона Москва не тільки в самих Советах, але і скрізь в Европі, куди лиш змогла сягнути її окаянна рука, і на овидах міліонів заголоджених на Україні, то просто дивуєшся безпримірній нахабности славетного Федора Михайловича. І дивуєшся не менше і тим читачам в Европі, що, не прочунявши ще й досі від чадливого дурману, що ним вони надихалися в Толстоїв і в Ґорких, ще завжди ладні вірити в якесь окремішнє „боже післанництво" Росії та російської людини.

З цього погляду я подаю тут у перекладі українською мовою ті місця промови Достоєвського, якими вона закінчується, і де він, підкресливши в Пушкіна його, ніби одиноку у своїм роді спромогу вживатися в духа чужих народів (хоч уже напр. в його поемі **„Полтава"** віє воно не так духом визвольної України, як радше царсько-московським!)

— „Бо і щожто являється властивою силою російського народнього духа з погляду на оконечну ціль його змагань, як не простування до **всесвітянства і вселюдяности?** І тому Пушкін після того, як став наскрізь народнім поетом і добув тіснішого звязку з духом народу, порозумів зараз велике значіння **тієї сили в майбутньому,** і тут він для нас справді віщун і пророк (усі підкреслення мої — О. Г.). Не інакше зрештою, як у своїй ділянці і **цар Петро,** — бо і чимже іншим є для нас його реформативний подвиг не лиш з погляду на майбутнє, але й на те, що виявилося вже в минулому, що стало живою дійсністю? Скажіть, що означали для нас реформи Петра? Вониж не були для нас тільки присвоєнням европейських одягів, звичаїв, винаходів та европейської науки. Розважмо тільки це питання гаразд. Правда — воно можливе, що цар Петро взявся спершу за свої реформи виключно з цього погляду, значить з погляду на чисто практичні користи з них. Але пізніш, з постепенним розвитком його замислів, воно було без сумніву так, що Петро кермувався своєрідним таємним інстинктом, який упродовж його діяльнасти підштовхував царя стреміти до цілей майбутніх, і цілей далеко могутніших, ніж ті, що їх намічує звичайний собі утилітаризм. І таксамо певно воно, що й російський народ приймав ті царські реформи не лиш виключно з погляду на користи, забезпечені ними, але й тому, що завдяки свойому інстинктові він зараз прочув тут якусь іншу вищу ціль, далеку вищу, ніж ціль звязану з практичними користями. Він, нарід, прочував це, як сказано, тільки своїм інстинктом, несвідомо, та проте безпосередно і живо. Адже це тоді ми почали зараз стреміти **до животворної злуки, до вселюдського обеднання!** Отак наша душа влонила в себе без ніякої ворожнечі, — як це властиво повинно було бути — а повна совершенної любови ґеніїв інших націй, усіх рівночасно, не даючи першенства нікому з них, і всилу свойого інстинкту усувала заздалегідь усякі суперечности, виправдувала й лагодила необхідні ріжниці (чи й між Москвою та Україною? — О. Г.), **щоб показати таким чином перед цілим світом наш нахил і нашу готовість до вселюдської злуки з усіми народами великого арійського пня.** Так, — бо призначіння російської людини є безперечно **промощування всеевропейського і вселюдського обеднання.**

Попраді:

Бути справжнім росіянином, росіянином ущерть, це кінець кінців не значить ніщо інше, а бути братом усіх людей, тобто усе-людиною, коли хочете. І коли з цього погляду дивитись на наше славянофільство й западництво (суспільно-політичний напрям в Росії 40-60-тих рр. в XIX, в., з нахилом до реформ на европейський лад, та з представниками в особах **Герцена, Бєлінського і Ґрановського — О. Г.),** то це велике, хоч і історично обумовлене непорозуміння. Правдивому росіянинові ось Европа та доля великого арійського пня таксамо дорога, як і сама Росія і судьба його рідної землі, бо нам судилось усесвітянство, але не таке, **що його виборюється зі зброєю в руці, тільки таке, що добувається всилу братерства та братерського стремління до злуки всіх людей** (!) Погляньте ось в нашу історію після Петрових реформ, а знайдете вже там сліди і натяки на підкреслену тут мною ідею, коли хочете — в характері наших відносин до народів Европи, а навіть в нашій державній політиці. Бо, скажіть, щож інше робила Росія упродовж тих двох століть своєї закордонної політики, як не те, що вона служила Европі, і то може в далеко більшій мірі, ніж собі самій? І я не думаю, щоб це залежало виключно від нездарности наших політиків. Ні — народи Европи не знають того, які дорогі нам вони!

І я вірю, що в майбутньому всі російські люди без виїмку (отже і Сталін і всі його акули. — О. Г.) зможуть порозуміти, що бути справжнім росіянином це значить лагодити европейські суперечности, показувати тузі европейської людини як спасенне прибіжище російську вселюдську і всеобеднуючу душу з її готовістю влонити в себе з братерською любовю всіх наших братів („миж настоящі християни!" — О. Г.), а врешті-решт вміти знайти оконечне слово великої загальної гармонії, оконечного обеднання всіх народів по законам Христа та евангелія! Правда, я знаю, знаю гаразд, що ці мої слова можуть видаватись вам екстатичними, перебільшеними і фантастичними, але нехай, я всетаки не жалую, що я їх сказав. Це треба було сказати, особливож тепер, з приводу свята нашого великого ґенія, що саме оту, видвигнену мною думку зміг по мистецьки уподобнити. Вона зрештою була вже висловлена нераз, з огляду нащо я властиво нічого нового не сказав. І я знаю,що вона буде скидатись на зарозумілість з нашої сторони, що неодин з нас може погадає собі притім: „Якто? Ми і наша вбога, проста собі країна малиб мати таке, призначене нам завдання? Отже аж нам судилось воно провістити людству нове слово?" Але зважте, прохаю, що не йде тут ні про славу господарського ладу, ні про славу меча, ні про славу науки, а виключно про збратання народів та про те, що російське серце до такого вселюдського - братерського обеднання надається може багато краще, ніж серця інших народів, і я бачу натяки на це як в нашій історії, так і в духовости наших талановитих людей та в мистецькому хисті Пушкіна. Ну щож — хай наша країна і вбога собі, але крізь неї пройшов „у постаті раба сам Христос зі своїм благословенням". І чому ми не малиб стати Його останнім словом? Хіба ось не прийшов Він на світ в убогім вертепі? Так зазначімо те ще раз, що характер Пушкінового ґенія — всесвітній і вселюдський. В ньогож ось була спромога обєднувати свойого ґенія всеціло з духом ґеніїв інших народів, і воно безсумніву, що в мистецтві, в артистичній творчости він зумів вислотити оте стремління російського духа до всесвітянства..."

При кінці своєї промови Достоєвський зазначує, що колиб Пушкін був жив довше, то він був би певно створив безсмертні подоби російської душі, які щойно булиб показали европейцям усі глибини російської духовости і спонукалиб їх не підходити до росіян з такою погордою і презирством, як це саме в епоху промовця доводилось москалям стверджувати... Та всетаки — каже він — ота тайна, що її передвчасно померший Пушкін узяв зі собою до гробу, вона не пропала, її утаєний змисл це те, що стало провідною думкою саме виголошеної ним промови.

І воно відомо, що та промова Достоєвського викликала тоді такий ентузіязм між слухачами, що люди плакали, екстатично раділи і мліли з захоплення, обціловували Достоєвського мов святий образ та падали собі взаїмно в обійми, розчулені до сліз словами промовця про люблячу, вибрану душу російської людини. **(К. Нецель: Дас Лебен Достоевскіс. 1935. Т. III.).** Та ми, читачі з епохи 1937 р., що саме переживаємо всі грози, всі страхіття розшалілого московського „божого чоловіка" з його нібито „Христовим серцем" та з його змогою стреміти до „вселюдського обеднання", ми, розбираючи щераз промову Достоєвського, мусимо спитати:

Як воно можливо, що ця, як кажеться, ґеніяльна людина і колись ніби революціонер, могла так страшливе лицемірити, зясовуючи найглибше ество та історичну ролю своєї нації? Та невже Достоєвський не знав ні історії Москви, ні історії України, ні історії Европи, коли зважився після Грізних, Петрів, Катерин, і Микол говорити про „люблячe обеднання народів" як про історичну місію тричі кривавої Москви? І невже Достоєвський в ту хвилю так геть забув про те, що ніхтож інший, вільки він сам, Федір Михайлович Достоєвський, ненавидів Европу і такою ненависти вчив і своїх читачів? Отже й тут в тім випадку являється властиво брехня: чи ціла ідеольоґія Достоєвського про „гнилий захід", чи та промова в честь Пушкіна, де він раптом як Юда береться цілувати Христовим цілунком розпинану ним досі на всіх хрестах його ненависти Европу? Я вже не хочу говорити тут про те, поскільки постаті, сотворені Пушкіном, і справді підходять до ролі апостолів „усесвітньої любови", приписуваної їм у промові Достоєвського (ви уявіть собі лиш в такій ролі нпр. панича Онєгіна, або панича з **„Кавказького бранця",** або графа Нуліна!) Про це поговоримо собі іншим разом. **Покищо йде мені виключно про застрашливу внутрішню брехню у промові Достоєвського, яка по мойому ставить рівнож у сумнів і внутрішню правдивість всієї, так необачно „гнилою Европою" розславленої його творчости.** А якою є правдива Достоєвським так висловлена „всеобеднуюча" і „вселюбляча" російська душа, про це вже нині знає ввесь культурний світ.

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(30)

— Залицятися — гарне слово. Ще добре, що капітан його не розуміє. А щож ти хотів би, щоб я робила з такою чемною для нас людиною?

— Знаєш добре, чого хочу, а затям собі, що я не дам побиватися у дурні!

Іванів сів у куті, прижмурив очі та постановив прикинутися, ніби спить, щоб переконатися, що то з того всього буде.

Спочатку капітан забавляв Глафіру так, що показував їй ріжні штуки з карт, колиж почув, що Іванів хропить, присунувся мерщій до його жінки та обняв її одною рукою. Глафіра Семенівна з усмішкою погрозила пальцем і, трохи відсунулася, а рівночасно рухом голови вказала на чоловіка. Капітанові це все додала відваги, він поцілував панію Глаффіру в лице. Та в цій же хвилині відсунувся від неї, бо побачив, що Іванів наче пробуджується зі сну.

— До чорта з тією Барсельоною! Мушу цьому перешкодити, що там і не будоб!

XXI.

Поїзд минув кілька стацій, а Іванів усе ще сушив собі голову, як видістися з цієї халепи. Вкінці прийшло йому на думку, що одинокий падре Хозе може помогти йому. Лише як тут поговорити з ним про все, а не звернути на це уваги жінки й капітана.

Нагода всеж таки скоро трапилася. У Сеговії поїзд зупинився на двацять пять хвилин. Ціле товариство пішло до залізничої реставрації на обід. Капітан і Глафіра Семенівна зїли якось скорше, оставили решту товариства та пішли ще пройтися. Це використав Іванів і після короткого вступу хотів розповісти черцеві про капітана й жінку та порадитися його, одначе дзвінок задзвонив, тож мусіли вертатися до переділу.

А всеж доля змилосердилася над бідним купцем бодай настільки, що дала йому принагідно ввести свій плян у життя. Коли чернець та Іванів станули у дверях переділу, побачили Глаффіру Семенівну в обіймах капітана. Глафіра Семенівна відскочила, Іванів подався взад, а показуючи на вагон головою, пояснював черцеві дрижучим голосом.

— Не можу їхати до Барсельони. Мусите мені, падре, помогти в усьому. Тут маєте гроші на білети та поквитування на річи, скермуйте клунки просто до Франції.

Чернець повен спочування згодився полагодити цю справу. На стації Медина полагодив усе.

Іванів радів і думав урадований: „Думаєш, що їдеш до Барсельони, а тимчасом жде тебе розчарування"...

Перед стацією Волядолід, де чернець і капітан мали пересісти, Глафіра Семенівна також забралася складати річи та звернула чоловікові увагу, щоби зодягнувся, бо мають пересідати.

— Не треба — відповів коротко Іванів.

Як поїзд зупинився, падре Хозе розпрощався щиро з Івановим і став бажати Глафірі Іванівні щасливої подорожі.

— Якжеж? — здивувалася вона — таж ми також їдемо до Барсельони?

— Ні. Ми їдемо до Франції, потім вертаємося до дому. Вже маю доволі того добра!

— Не їхати Барсельона? Шкода — відізвався капітан, простягаючи руку до Іванова.

— Забирайся мені зараз, ти гільтаю один! — скрикнув Іванів, ховаючи руки за себе. — Ще свої безчинні мені!

Капітан мерщій вийшов із вагону.

Глафіра Семенівна з плачем поклалася спати, а Іванів старався відсунути від себе такі неприємні спогади, що їх вивозив зпід еспанського неба.

(Кінець).

БОРОТЬБА ЗА ВОДУ ДУНАЮ.

Джерела Дунаю.

Є така анекдота, що колись якийсь віденець досліджував красу синього Дунаю та мандруючи так дійшов аж до самого джерела ріки. Як побачив малий отвір, із якого витікала вода, заткав його хусткою та з тріюмфом сказав до себе:

„Тепер Відень буде без води!"

Велика ріка Дунай дістає багато води з багатьох доплливів, та неменше залежна вона від джерел у баденському Чорному Лісі. Вони обильніші від джерел інших европейських рік.

Спір Баденії та Віртембергії.

Величезні скількости води із властивих джерел Дунаю пливуть лише 30 до 40 миль річищем Дунаю, а потім зникають під землею, щоб опісля знайти оконечний вхід у Рені. Це незвичайне явище викликало вікову боротьбу між німецькими краями Баденією та Віртембергією, до якої із своїми домаганнями прилучилася і Прусія.

Незвичайне явище.

Дунай зроджується на території Баденії та пливе річищем, на якого підденному боці є стік (сплив води). У цій частині річища вода Дунаю дістається численними отворами під землею та пливе на південь. Біля баденської місцевости Ах (Aach) нараз ті підземні води випливають як найбагатші джерела в Европі та річкою Аха відпливають до Рену. Одначе громадяни Віртембергії з околиць міста Тутлінген хочуть затримати води джерел Дунаю для його річища і тому вже від яких сто літ тому стали затикати отвори на дні річища, щоб тими отворами вода не діставалася до Рену. Відси повстали спори між двома німецькими краями Віртембергією і Баденією.

Після світової війни.

Ця боротьба за дунайську воду вкінці знайшлася у ляйпціґському суді. Суд видав соломонівський присуд на переходовий час. Бо суд приказав Баденії, щоби все усунула чим причиняється до природного відпливу води з річища Дунаю штучним чи технічним способом. Зновуж Віртембергія дістала приказ, щоб нічим не унеможливлювала природного відпливу води з річища Дунаю через Аху до Рену. Ляйпціґський суд виходив із заложення, що в такому випадку не вільно противитися природі.

Становище інших держав.

Недавно появився закон, на основі якого порішення справи віддається міністерству хліборобства Німеччини. Тепер іде про те, яка западе постанова. Залежно від того на німецькому відтинку Дунаю буде більше або менше води, а це впливатиме теж на стан води Дунаю на його австрійському, чехословацькому, югословянському та румунсько - болгарському відтинку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Квартальні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, відбудуться в неділю, 4. квітня, в годині 2-гій пополудні ,в гали парохіяльній, 4950 Савт ,Павліна вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження і буд еквартальне справоздання. — Андрій Фоца, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

ОДВУ, від. 4. в Гемтремк, Міш. — Таку саму резолюцію про оподаткування членів ОДВУ надіслано нам з відділу ОДВУ в Шікаго. Виходить, що такі резолюції будуть ухвалені й іншими відділами. Тому вистарчить подати раз, бо інакше треба за кожним разом повторювати тесаме.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Відповідаймо ділами.

Дня 7. березня ц. р. відбулися орґанізаційні збори членів ОДВУ в Шікаґо як місці осідку цілої Округи ОДВУ. Було це в приявности голови Центральної Управи ОДВУ й представника проводу ОУН. Після вислухання Дуже цікавого й повчаючого реферату голови проф. Ґрановського, на тему „Чому ми націоналісти", й доповіді представника проводу ОУН про сутні признаки й основу націоналізму, як також завдання орґанізованого націоналістичного руху, орґанізоване членство винесло таку постанову:

Резолюція.

„Щоб гідно відповісти на цькування ворогів і противників, та водночас дати доказ орґанізаційної зрілости й відданости націоналістичній справі й довіря до всіх починів ОУН на корінних землях, орґанізоване членство Округи в Шікаґо постановляє провести Шестимісячну Кампанію в ціли посилення допомоги визвольній боротьбі в такий спосіб, що кожній орґанізований член бере на себе обовязок придбати кожного місяця найменше одного доляра (МУН 50 центів), та що місячно починаючи від місяця березня, вплачуватиме у відділову касу, для пересилки до Центральної Управи.

Орґанізоване членство вітає гаряче ті самі почини інших Округ ОДВУ і завзиває ці Округи, що ще такої Кампанії не започаткували, до подібного діла. Цей орґанізований почин виявить силу нашого клича „Наша Сила в Нас Самих" і буде заохотою для цілого свідомого патріотичного громадянства".

Окружна Управа ОДВУ в Шікаґо:

Інж. Степан Куропась, голова; **Г. Семочко,** секретар.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Програма Стейтової Орґанізації.

Все і всюди говоримо про вагу хвилі, яка надходить для нашого народа. Дискутуємо, арґументуємо, а на кінець те все запечатуємо нічим, або якоюсь патріотичною фразою, або таки простою лайкою. Закомандуємо „Позір!", відспіваємо „Ще не вмерла", тай ідемо до дому, думаючи, що доконали великого діла. А тим часом дійсність каже зовсім що іншого. З фактів бачимо, що життя народу не може обмежуватися до голословних фраз та спорадичних виступів. Бо тільки той нарід живе справжнім життям, який творить, і який бореться, але не поміж собою, бо внутрішня боротьба спричинює взаїмне нищення самих себе і є звичайним самовбивством. Що воно так є, цього найліпшим доказом є обставини в Еспанії. Тільки боротьба зі зовнішнім ворогом має рацію і така боротьба є найсильнішим виявом життя народу.

Остання світова війна, як також етіопська, наглядно показали, що сьогодня війни не провадить сама тільки армія, ні якась одна партія, бо теперішня війна є боротьбою цілого народу, а в такій боротьбі орґанізованість відграє найважнішу ролю. Останні війни доказали, що сила кожного народу полягає в його орґанізованости, а орґанізованість в свою чергу, не полягає на створенню одної сильної пратії та нищенню всіх інших, бо це викликує внутрішню боротьбу, але на згармонізування всіх партій разом і запряженню їх до спільної праці для осягнення спільної, найвищої цілі. Для кожного українця тою найвищою, остаточною ціллю є нероздільна, свобідна, незалежна українська держава. Для тої цілі всі повинні посвятити свої особисті та партійні амбіції. Також належить уважати, щоб церков до тої справи не вмішувати і під покришкою релігії не ширити серед українського загалу роздорів, бо це не тільки нечесно, але й не по християнськи.

Український загал стейту Ню Джерзи, маючи те все на увазі, й бажаючи перейти від слів до діла, злучився разом під назвою **„Українська Національна Стейтова Орґанізація в Ню Джерзи".**

Головною ціллю цеї орґанізації є, нормувати політичне та економічне життя українців, в першу чергу в Ню Джерзи, а відтак в цілій Америці, та рівночасно помагати нашим братам за океаном в їх визвольних змаганнях, а опісля, коли вже буде українська держава, нормувати відносини між Американською та Українською Державами.

Українські орґанізації тут в Америці, поза запомоговими, є головно політичної натури, та Стейтова Орґанізація поза політикою, має за ціль духовий і економічний добробут українського загалу тут в Америці. Говорячи про політику, мусимо завважити, що наші дотеперішні українські орґанізації провадили або політику чисто українську, або як наприклад політичні клюби, політику чисто американську, а Стейтова Орґанізація має за ціль нормувати взаїмовідносини тих обидвох політик.

Згадана орґанізація складається з орґанізацій, а не поодиноких членів. Не є це партія, яка має на ціли поширення своїх партійних переконань, але вона, віруючи, що в кожній українській партії є якась сила і щось доброго, чого не треба нищити, але використати для спільної боротьби зі зовнішніми ворогами, має за ціль зединити всі партії разом, огорнути цілий український загал і разом спільно працювати для одної, найвищої ідеї, а то для вільної української держави.

Здається, що вище наведене, є достаточним доказом конечної потреби такої орґанізації, як і цього, що така орґанізація заслугує на попертя. Тому є надія, що ті орґанізації та громади в Ню Джерзі, які до цеї пори ще до Стейтової Орґанізації не належать, приступлять до неї негайно і станують в ряди працівниів, скріпляючи силу, а тим самим і значіння українського народу. Правдива сила мусить вийти з народу, і коли вона має бути тривка, наш загал мусить єднатися, а не розеднуватися, мусить лучитись, а не ділитись. І свої сили звертати проти спільного ворога, а не марнувати їх на поборюванню і винищуванню самих себе. Того вимагає потреба і добро нації.

Адв. В. Кузьма.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ТО ЦО ІННЕҐО!".

Сливе не кожного дня читаємо в нашій пресі про знущання польської влади над українським населенням. Читаємо, що не дозволяють нам у баґатьох місцевостях відбувати навіть такі свята як Свято Крут. І читаємо про кольонізацію нашої землі мазурами і про примусове виселювання українців з української землі, як це мало недавно місце в Косівщині.

А коли читаю про ці знущання поляків, пригадуються мені мої молоді літа в краю, коли я ходив до школи в моїм рідним селі. Пригадую собі як польський учитель в тій школі при помочі бука учив нас польської „мученицької історії", і як роповідав нам про знущання „прусакуф" над „бедним польскім людкем". Цей учитель-поляк вимагав від нас, українських сільських хлопців, вчитися напамять віршів польської поетки Конопніцької про „пруську гакату" і про те, як „прусак менчи польскє дзєці". Ще сьогодні пригадую собі з тих дитячих часів вірш, щось в роді такого:

„Ходзілі ту немци, ходзілі одменце,
Спшедай хлопе земен, бендзеш мял червенце".
„Не спшедам мей земі, везь купче таляри,
Кто земен спшедає, тен не нашей вяри".

Ось так учили нас польські учителі про це, як треба відповідати німцям, що беруться кольонізувати польські землі. Пригадую собі тепер те й питаю: А чимжеж є та німецька кольонізація в порівнанні з тим безправством, якого допускається тепер Польща над нашим народом?

Та в поляків є на такі закиди, як відомо, завжди одна і та сама відповідь: „То цо іннеґо".

І тут нема ніяких ріжниць між поляками. Бо коли я на вічу в Америці запитав польського соціяліста Дашинського про визвольні змагання українців в Галичині, то він витріщив очі і відповів, що знає тільки українців — за Збручем! А українських соціялістів, і то таких як Семен Вітик, назвав тоді шовіністами і додав, що наприклад Вітик не репрезентує українців, а тільки „роботнікуф". Але Дашинському вільно було бути польським патріотом і польським шовіністом, а притім і провідником соціялістів. І саме за те його, польського соціялістичного провідника, поховали з найбільшими парадами як одного з найбільших патріотів Польщі й то ще і з великими церковними парадами, якби найревнішого церковника і католика. Бо й тут вирішила засада — „то цо іннеґо".

Михайло Беля,
Асторія, Л. Ай.

ЩО ЦЕ СПОРТ?

Поняття с п о р т у (по українськи: змаг) сьогодні так поплутане, що виринає потреба вияснити, що розуміємо під словом спорт (змаг).

Дещо з історії.

Праслідів слова „спорт" треба шукати у середньовічі й то не в Анґлії, а . . . на континенті, у Франції, де на означення поняття „розради", „приємного переведення часу", а то й „забави" — вживали слова „діспорт". У тринацятім століттю появляється воно і в Анґлії; але згодом маломовні анґлійці відкинули це „де", а залишили лише „спорт". І так дотримало воно й до наших часів, але вже не як поняття забави, лише, як поняття змагу, боротьби — з ч а с о м, простором. Центіметр, ґрам, секунда — це мірила мязневого зусилля при перемаганні простору.

Простір, що серед нього переводимо наше життя, це переважно суша; із давен-давна вважалась людина її паном. Згодом — людина покорила собі водне живло, а прикінці — й повітряне. Коли перемагання простору вважаємо суттєвою прикметою спорту, тоді може це нам служити за основу для виділення ріжних родів спорту.

Роди спортів.

Тимто можна виділити спорти: сухопутні, водні повітряні. Кожний з тих теренів можна відповідно підготовити до в п р а в (наприклад легкоатлетична площа, водний басен, поле для ширяків), може бути теж природнім тереном для мандрівних спортів (альпінізм, мандрівка каюком чи літаком).

Простір можемо перемагати с и л о ю власних мязів без ужиття приладів (біг, скок, плавання) та з ужиттям приладів (колесо, ратище й т. д.) Ширянство („шировніцтво"), парусництво, тощо — використовують сили природи. Летунство, автомобілізм — послуговуються моторами, при чому мязневе зусилля — п і д ч а с вправ — є мале, зате більшу участь беруть тоді психічні сфери. Б а ж а н н я перемагати простори може зродитися з ріжних внутрішніх чи зовнішніх побуд.

Рекордовий спорт.

Звичайно — побудою є о с я г н е н н я найкращих, найбільших вислідів, рекордів, у чесному змаганні (англійська з а с а д а: „фер плей"). Це рекордовий спорт, найбільш популярний вид спорту, що й о г о неправильно утотожнюють із загальним поняттям спорту.

Іншій вид рекордового спорту це професіоналізм: говоримо про цей рід спорту тоді, коли змагун бере гроші за свої пописи перед видцями.

Виховний спорт.

Суть виховного спорту в тому, що він змагає витворити людину сильну тілом і духом. Рекорд, що звичайно є випливом спеціалізації, не має у виховному спорті ніякого примінення; зате на першому місці ставить виховний спорт всесторонність, що її виявляється осягнення більшої скількости пересічних вислідів у ріжного роду вправах. Як бачимо, в и х о в н и й спорт не дбає зовсім про рекорд одиниці; зате дбає про загал, про якнайбільшу скількість всесторонньо вишколених громадян. Із тих та й інших мотивів (психічні й інші) — дає першенство гуртковому змаганні, старається обмежити змагання до означеного середовища (приміром до школи).

Вартість в и х о в н о г о спорту для одиниці й нації — велика. Т и м т о й треба дбати, щоб цей вид спорту якнайбільш масово п о ш и р и в с я серед нашого громадянства. — Державні народи підпорядковують в и х о в н и й спорт ідеї оборони держави й висувають на перше місце боєві роди спортів, як: шерм, стріляння, самооборона, (джюджіцу, бокс, тощо).

Спорт-розрада.

Цей рід спорту є найстарший; іздавна служив він приємному переведенню вільної хвилини. Сьогодні, звичайно, долучується ще тут свідомість, що спортові вправи вплинуть додатньо на наше здоровля; тимто й з того огляду віддається їм б а г а т о осіб. Такий спорт має здоровний характер.

(„Новий Час").

Е. Жар.

220 МІЛІҐРАМІВ НІКОТИНИ ВДИХАЄ ЩОДНЯ КУРЕЦЬ.

Вчені обрахували, що курець, який прокурює денно принайменше 40 папіросок, втягає в себе 220 міліґрамів нікотини. Для орґанізму, невідпорного на вплив нікотини, в и с т а н е 40 міліґрамів, щоб спричинити смертельне затроєння. Що діється з такими великими скількостями нікотини, що її задержує орґанізм курця? Думка, що частина тієї отруї відходить природним шляхом, виявилася неточною. Найбільша скількість нікотини, яку знаходило при розсліді мочі, виносила найбільше 1.7 проценту, а відомо, що орґанізм курця втягає коло 60 процентів, а коли затягається, та коло 93 процентів нікотини, яка є в тютюневому димі. Вчені дійшли до висновку, що в е л и ч е з н а скількість нікотини, яку втягає орґанізм курця, невтралізує дуже важний орґан — п е ч і н к а. Вона втягає нікотину та відбирає їй трійливі прикмети.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 27-го березня ц. р. померла ЕЛІНОР ІРИНА НЕНДЗА, дочка Семена і Анни Нендзи і членица Молодечого Департаменту тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268 У. Н. Союзу в Філядельфії, Па. Похорон відбувся дня 30. березня з дому жалоби.

В. Їй П.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 4-го квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей ул. Просимо всіх своїх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. Тако жпросимо членів вирівняти свої залеглости, бо інакше поступимо згідно з ухвалою, тож щоб опісля не було нарікань. Просимо тих членів, котрі ще не мають вписаних своїх дітей або знайомих до У. Н. Союза, нехай повідомлять секретаря. — Петро Сачавський, пр.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

КОЛИ ДВІРСЬКИЙ ВЕСЕЛЬЧАК ЖАРТУЄ СОБІ.

Д в і р с ь к и й весельчак (блазен) царя Петра Великого, Балакірев був свого часу люблений і знаний у російських аристократичних болах. Раз Балакірев собі дозволив забагато і так тим розсердив царя Петра Великого, що той постановив гострo покарати його.

Цар сів за стіл і написав короткий приказ, придворному офіцирові, що був у службі. Приказав Балакірову, щоб передав цю записку офіцирові та щоб підіждав, щоби офішир виконав прикоз, як там у цій записці написано. Весельчак знав, що й о г о жде. Бігав двірськими коридорами та сушив собі голову, як би то вилізти з того прикрого положення. В к і н ц і стрінкув старшину Шіпікова, особистого приятеля царя Петра. Як Балакірев побачив старшину, став налягати на ногу та стогнати. Він сказав Шіпікову:

— Дорогенький, м е н е страшно молить нога, не можу далі ні на крок поступитися. Цар дав мені оцей лист, щоби я передав офіцирові, що є тепер у службі . . . Будьте такі добрі та передайте цього листа офіцирові . . .

Добрячий старшиня радо вчинив цю прислугу Балакірову, та потім дуже каявся за свою легкодушність. Бо в листі тому було написано: „Цьому, хто доручить це письмо дреба дати двацять пять буків".

Петро Великий аж душився від сміху, як довідався про той н о в и й жарт весельчака Балакірева.

Свобода.

Корабель причалює до пристані в Ню Йорку. Пасажирів витає Статуя Свободи. Якийсь ентузіяст каже:

— Символ с в о б о д и! Які р і ж н і можливости отвираються в ц ь о м у краю!

Його сусід зітхає:

— Може для вас, а на мене у пристані жде жінка.

ТРИЦЯТЬ ПЯТЬ СТЕЙТІВ УХВАЛИЛИ АСЕКУРАЦІЮ БЕЗРОБІТТЯ.

Через натиск на стейти зі сторони федерального та стейтових урядів, промислових ґруп та робітничих провідників для ухвалення відшкодування безробітних перед кінцем 1936 року, біжучий рік почався з загальним числом 35 таких стейтів, котрі полагодили цю справу. Число стейтів, котрі приняли закони відшкодування безробітних подвоїлося підчас грудня 1936 року, а 15 законів ухвалено між 16 а 31 грудня.

Сімнацять міліонів 943 тисяч робітників, або 80 відсотків зі сподіваного числа вже забезпечено на випадок безробіття. В те число входять 2,907,000 індустріяльних та комерційних робітників у Ню Йорку, 2,381,000 у Пенсилвенії, 1,505,000 в Огайо, 1,330,000 в Мішіґен та 1,170,000 у Каліфорнії.

Триняцять стейтів, а саме: Аркензо, Делавар, Флорида, Джорджія, Илинойс, Кензас, Мизурі, Монтана, Небраска, Невада, Норт Дакота, Вашинґтон та Вайоминґ ще не ухвалили законів про відшкодування безробітних. Зі згаданих стейтів, одинацять або відбувають свої сесії або вскорі зберуться. По приписам Закона Суспільного Забезпечення, підприємці, що мають вісім або більше робітників, мають платити федеральний податок від початку 1936 року, але можуть відтягати до девядесять відсотків зі суми, яку платять після одобреного стейтового закона про відшкодування безробітних. Цей припис спонукав законодовства многих стейтів приспішити ратифікацію законів про відшкодування безробітних. Сподіються, що це матиме подібне враження на оставші тринацять стейтів.

Приписи про відшкодування безробітних.

Порівнання головних приписів 35 законів виказує певні звичайні стремління як теж виражає широку свободу дозволену стейтам, після Закону Суспільного Забезпечення для приняття плянів відшкодування безробітних.

Висконсин це одинокий стейт де підприємці платять на резервове конто. Індіяна та Кентокі лучать резерву підприємця зі спільними фондами, а у Вермонт, підприємець може, коли бажає, відкладати осібну резерву. Факт, що 32 стейти приняли систему прямого спільного фонду, вказує виразне перщенство на цього рода правило, в котрім всі збірки ідуть до одного стейтового фонду, з котрого бенефіти виплачуються всім управненим робітникам, незалежно від їх попередніх працедавців.

Зазначено теж виразне стремління до законів, після котрих тільки підприємці платять на забезпечення. Закони десять стейтів приказують робітникам платити датки. Більшість з них були ухвалені перед або зараз по ухваленню Закона Суспільного Забезпечення. Двацять з 23 законів, принятих від липня 1936, зобовязують тільки підприємців фінансувати справу.

У стейтах Ню Гемшир, Ню Йорк, Ореґон, Род Айленд, Юта і Кентокі закони відносяться до підприємців чотирьох або більше робітників, а Огайо та Аризона від трьох робітників. Двацять два стейти ступають слідами федерального закона, після котрого підприємці від вісім робітників вгору зобовязані платити податок.

Щодо допомог, які діставатимуть управнені робітники, всі стейти кромі трьох зазначують бенефіт у висоті 50 відсотків ціло-тижневого заробітку аж до означеної найвищої суми. У Мішіґен та Конетикат бенефіти основані на пересічні суми заробітку трьох місяців, а в Дистрикт Колумбії це залежить від числа членів родини на вдержанню робітника.

У всіх стейтах кромі одного, найбільший бенефіт виносить 15 долярів тижнево, а у Мішіґен 16 долярів. Найменша сума це 5 долярів або три-четвертих тижневого заробітку, коли припадає менше. Більшсіть стейтів передбачує бенефіти за частинне безробіття, а всі визначують перерву між втратою праці і початком виплати бенефітів, хоч довгота перерви ріжниться.

У сімнацять стейтів найдовший час на безробітнє відшкодування сягає одного року, а по інших стейтах від 12 до 20 тижнів.

Видалення з праці через зле поведення, робітничі спори у підприємстві, самовільне кинення праці або відмова приняти відповідну працю в усіх стейтах становить причину до проволоки або цілковитого неплачення бенефітів. Адміністративні бюра звичайно мають право визначувати проволоку виплат в таких випадках. Підчас робітничих спорів, усі стейти крім Ню Йорку, Пенсилвенії та Род Айленд виминили, що робітник не управнений до бенефітів, коли існують такі спори. У Пенсилвенії визначено шість тижнів ожидаючого часу у такім положеню, а у двох прочих стейтах час виплат бенефітів сягає до десять тижнів.

ФЛІС.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Зі свята „Просвіти" для „Просвіти".

В неділю, дня 20-го грудня 1936 року відбулось в Українськім Народнім Домі, в Ню Йорку, велике свято „Просвіти", яке підготовив Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Ню Йорку.

Програма свята складається з двох частей: В першій части відограно одноактівку в двох відслонах укладу Анатоля Курдидика п. н. „Ой та Просвіта". Другу часть виповнено концертовими точками, деклямаціями й промовами. Всі точки програми випали дуже вдачно. Мішаний і мужеський хор ОДВУ під батутою проф. Ю. Кириченка відспівав дуже гарно пару пісень, за що публика нагороджувала його рясними оплесками.

Орхестра М. О. Гайворонського прекрасно відограла пару народних та стрілецьких пісень. Дуже гарно та симпатично віддали свої деклямації п-на Ева Білик та маленька Наталія Пасічник.

Делеґат „Просвіти" п. М. Дудра виголосив святочний реферат, що вказав на заслуги Матірного Товариства „Просвіти" на культурно-освітнім полі. Д-р Мишуга в своїй промові зясував незавидне положення „Просвіти" в теперішню пору, під пануванням наїзників. Промовляв також прикінці п. Роман Слободян, який знайшовся случайно на тім святі, та закликав зібраних зложити лепту „Просвіті". Від себе п. Роман Слободян дарував $25. За його приміром пішли й зібрані, що зложили по $2: М. Пізнак, А. Довгопільський, д-р Л. Мишуга, о. Ф. Тарновський, С. Свистун, П. Личко, М. Сурмач, М. Мостинський, Т. Онуфрик; по $1: М. Савчак, М. Мурашко, Е. Ляхович, Я. Корнат, Г. Яцишин, Н. Н., М. Матусик, М. Близнак, Оксана Авраменко, М. Малевич, Анна Гладун, О. С. Пелех, О. Сембай, А. Дурко, Й. Ярема, О. Небор, М. Сербинський, Ст. Абрагамовська, М. Боднар, Н. Н., П. Лутеуск; по 50 цент.: Н. Пізнак, Н. Н., Н. Н., Ю. Ольшанський, М. Притула, Н. Н., С. Брикович, Д. Костишин, Н. Н., А. П., Ф. Музичка. Дрібними датками зібрано $9.25; разом $78.75. Дальше зложили товариства: Дністер, 361 Від. У. Н. С., $25, Брацтво св. Володимира від. 130 УНС $10. Орг. Оборони Лемківщини $5, Асторійська Громада $5. Збірка в церкві св. Юрія при 7-мій вул. $16.23 і з цвітів $13.52. В церкві св. Володимира при 14-тій вулиці $7.75, на салі і коло церков прийшло з цвітів як слідує: Йонкерс $16.67, Нюарк, Н. Дж. грек. кат. церква $8.43, прав. церква $4.48, протистан. церква $3.40, Пасейк, Н. Дж., грек. кат. церква $5.15, прав. церква $4.10. Джерзі Сиґі грек. кат. церква $14.48, на концерті $13.80. Загальна сума $292.56. Росходу було 142.-19. Вислано через Обєднання на Просвіту $150.37.

За Управу Центрального Комітету:

Стефан Ковальчук, рек. секр.;
Микола Шуст, скарбник.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Жінки на Край.

Відділ 23 Союзу Українок Америки переслав до Обєднання $20, зібраних на святі в память Ольги Басарабової, а призначених на політичних вязнів у старому краю.

Марія Слупецька, секр.

При ліжку хорого.

— Щож там, пане, чи вам не ліпше вже нині? — питається лікар хорого.

— Ні, не є мені ліпше — скаржиться хорий.

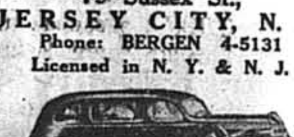
— То не беріть вже тих порошків, які я вам записав.

— Та я їх і не брав.

— Коли так, то заживайте ті порошки.

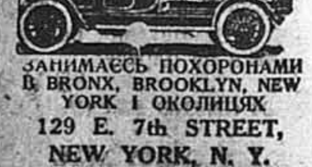

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(142)

„Біжім", сказав коротко Тарзан й не чекаючи відповіди, подався вперед. За ним поспішав Олд Таймер. Він дивувався, що Тарзан біжить так скоро і не звертає найменшої уваги на сліди. Та він не знав, що Тарзанове бистре око доглядало на землі кожду дрібничку. Далі Олд Таймер почав томитися та відставати. „Ти біжи", говорив він, „а я остануся позаду".

Але Тарзан спинився. „Ні", відповів він. „Я не можу оставляти тебе позаду, бо ти загубиш слід і сам пропадеш в нетрах". „Біжи", вмолював його Олд Таймер, „Калі може в небезпеці". Подумавши хвилину, Тарзан знайшов в голові плян. Як раз на галузі дерева сиділа Нкіма, що собі за ними теж чимдуж поспішала. „Веди його по моїм слідам", сказав він до неї.

Та Нкімі не подобалася така робота. Вона любила Тарзана і з ним хотіла пускатися на пригоди. Що її обходить Олд Таймер? Тому на приказ Тарзана вона мовчала і удавала, що його не розуміє. Тарзан мусів повторити їй кілька разів чого хоче, та ще й до того дати натиск своїм словам. Вкінці вона іскочила з дерева й мовчки почала виконувати його волю.

Тарзан скоро зник в кущах. Він сам був в чуттєво-напруженому стані й журився долею дівчини. Калі Бвана була дуже гарна дівчина, а Тарзан цінив і обожав красу та ненавидів, коли хтось її нищив. Врядигоди до його ніздрів доходив запах леопардів. Та тепер він уникав їх й не хотів непотрібно наражати себе на небезпеку і проволоку.